

HIJ IS VERREZEN !

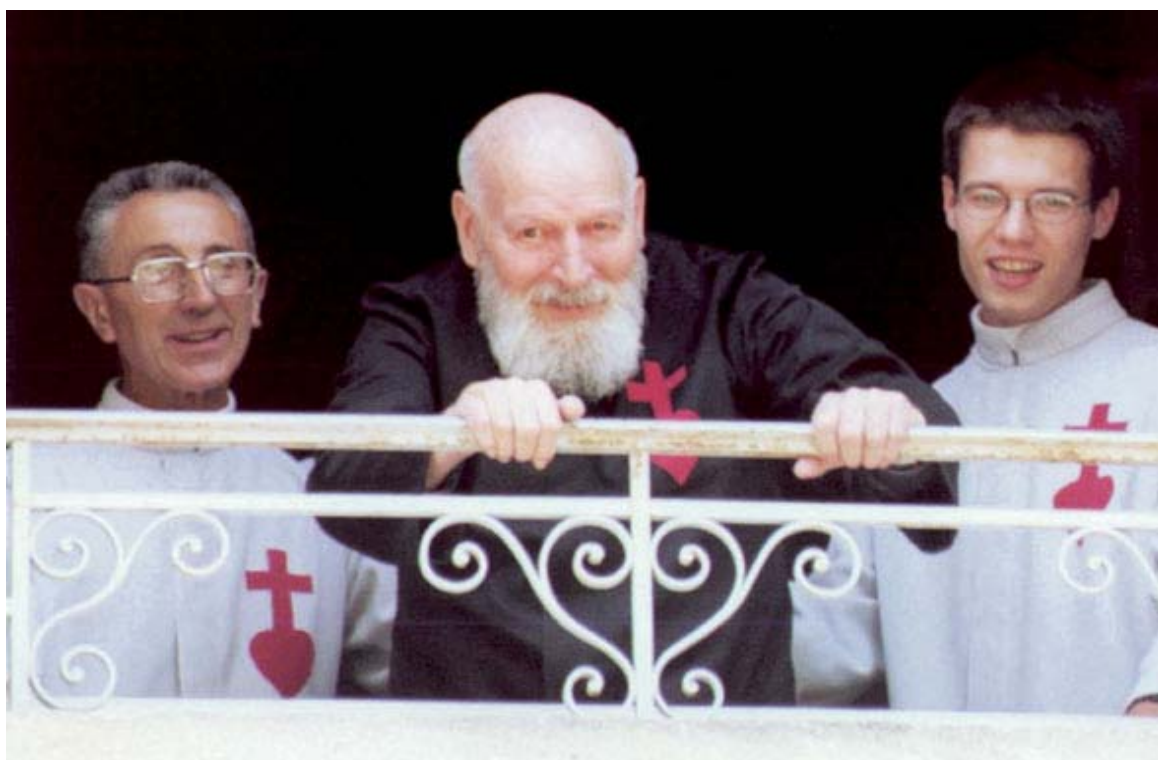
TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088

V.U.: E. GOVAERTS, POSTBUS 14, 2650 EDEGEM

NR. 12 / NOVEMBER-DECEMBER 2004

AFGIFTEKANTOOR: ANTWERPEN X

DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE BINNEN DE KERK

Abbé de Nantes aan het venster van zijn kamer, tussen de twee broeders die hem verzorgen, op de feestdag van Onze-Lieve-Vrouw-ten-Hemel-Opgenomen 2004

TERREUR, aanslagen, ontvoeringen, oorlog, geweld... De actualiteit toont een beeld dat somberder is dan ooit tevoren. Moet ons dat verwonderen? « *De wereld kan niet zonder de Kerk.* » Dit woord van abbé de Nantes wordt elke dag duidelijker bewaarheid: de wereld verkeert in crisis omdat de Kerk in crisis verkeert, en hoe slechter het met de Kerk gaat, des te fataler de wereld in een bodemloze afgrond ten onder gaat.

De heropleving van de Kerk is dus een zaak die iedereen aanbelangt. Aan die zending heeft abbé de Nantes zijn hele leven gewijd.

TEGEN DE KETTERIJ

Aan de vooravond van Vaticanum II, op 14 september 1958, stichtte Georges de Nantes als pastoor van het dorpje Villemaur de congregatie waarvan hij al sinds zijn jeugd jaren droomde: « *les petits frères du Sacré-Cœur* », monniken-missionarissen naar het

grote voorbeeld van Charles de Foucauld, « de universele broeder ». Veel leden telde de nieuwe congregatie in het begin niet: naast abbé de Nantes enkel de twee leerlingen die hem als leraar filosofie aan het college van Pontoise hadden leren kennen en bewonderen: Gérard Cousin en Bruno Bonnet-Eymard, die ondertussen kunnen terugblikken op 50 jaar trouwe dienstbaarheid aan hun geestelijke vader.

De stichting gebeurde met de goedkeuring van de bisschop van Troyes, aan wie de voorlopige Regel was voorgelegd. Van bij het begin stelde de nieuwe congregatie zich ten dienste van de Kerk, in de ruimste betekenis van het woord. Artikel 23 van de Regel zou een profetische draagwijdte krijgen: « *De broeders zullen deelnemen aan het leven van de strijdende Kerk. Zij zullen er de gevechten en de zorgen van kennen...* »

Toen kwam het Concilie. Al vlug stelde de theoloog Georges de Nantes vast – samen met vele an-

deren, maar hij was de enige die het durfde zeggen en schrijven ! – dat het met Vaticanum II de verkeerde richting uitging. In de debatten en later in de decreten doken ideeën op die lijnrecht ingingen tegen de Traditie van de Kerk en de leerstellige orthodoxie. Blijkbaar was een handvol vastbesloten modernistische en progressistische hervormers erin geslaagd het Concilie volledig naar hun hand te zetten. En wat het ergst van al was : de Pausen, Joannes XXIII en vooral Paulus VI, gaven aan deze hervormers hun volle steun en legden elke kritische stem het zwijgen op. Met de redenering : « Ik heb liever ongelijk mét de Paus dan gelijk tégen hem », capituleerde heel de katholieke clerus, van hoog tot laag, voor de conciliaire *Diktaten*. Slechts één man durfde het aan zijn stem te verheffen om de Waarheid te verdedigen : de eenzame en ondankbare strijd van de stichter van de Katholieke Contrareformatie was begonnen...

Van toen af kwam de dienst van de Kerk voor zijn congregaties – naast de broeders later ook de « kleine zusters van het H. Hart » – en voor zijn vele volgelingen, verenigd in een derde orde, neer op een niet aflatende strijd tégen de conciliaire ketterijen en vóór de heropleving van de *Una Sancta*.

In het begin werd abbé de Nantes weggehoond als een onheilsprofeet, maar veertig jaar postconciliaire neergang op alle vlakken geeft hem uiteindelijk gelijk. Het Concilie heeft zich als een boosaardig woekerend kankergezwell in het lichaam van de Kerk genesteld, waardoor deze steeds zieker geworden is en alle leven uit haar wegvloeit : « *L'Église malade du Concile...* ». Iedereen die objectief de feiten analyseert, moet de waarheid erkennen : alles wat door de geest van het Concilie besmet is, wordt dodelijk ziek en sterft.

Om duidelijk te maken dat hij niet pleit voor gewoonweg een terugkeer naar de preconciliaire periode roept abbé de Nantes op om een Derde Vaticaans Concilie bijeen te roepen : Vaticanum III, het concilie van de échte vernieuwing in de lijn van de apostolische Traditie.

De congregaties van abbé de Nantes zijn volgens het kerkelijk recht toegelaten als verenigingen van katholieke gelovigen. In afwachting van hun goedkeuring door de kerkelijke overheid hebben zij een privé-karakter, wat betekent dat de plaatselijke bisschop er voorlopig geen enkele juridische bevoegdheid over heeft. « Voorlopig » betekent in dit geval al 46 jaar, sinds 1958 ! Maar dat de kerkelijke hiërarchie de erkenning al zo lang weigert, en de voorlopige toestand dus bestendigt, is in feite het geluk van de congregaties geweest. ***Terwijl alle andere orden en congregaties in doodsnood verkeren door hun besmetting met het Concilie, zijn die van abbé de Nantes springlevend en bloeiend.*** Zij zijn buiten het bereik kunnen blijven van de ramp die de Kerk getroffen heeft. Zij hebben roepingen, groeien aan en slagen er probleemloos in jongeren aan te trekken.

TEGEN HET SCHISMA

Het kan niet genoeg onderstreept worden : abbé de Nantes leeft en werkt *in* de Kerk, en ook zijn congregaties leven en werken *in* de Kerk. Van zodra de stichter van de Katholieke Contrareformatie zijn strijd tegen de conciliaire Sekte begon, zette hij zich met klem af tegen de verleiding van velen om de Kerk de rug toe te keren en « *cavalier seul* » te gaan spelen. Buiten de Kerk geen heil ! « *Men redt de Kerk niet door ze elders op andere fundamente te gaan opbouwen. Wij zijn niet de redders van de Kerk : haar redding ligt, zoals gisteren en zoals altijd, in haar Herders* » (CRC nr. 25, okt. 1969).

Abbé de Nantes heeft die Herders dan ook altijd erkend : « *Ik geloof in de Heilige Rooms-katholieke Kerk en ik erken Zijne Heiligheid Paulus VI als echte en enige Paus, en de bisschoppen die in eenheid met hem zijn als echt en legitiem* » (13 juni 1978). Hetzelfde geldt uiteraard ook voor Joannes-Paulus II !

De broeders zijn daarom nog altijd niet tot priester gewijd : het is de taak van de plaatselijke bisschop om dat te doen, en de opeenvolgende herders van het bisdom Troyes houden hun weigering vol. « *Wij wachten op de dag die God zal bepalen. Wanneer de Kerk glorieus zal herleven, zullen wij klaarstaan* », aldus één van de broeders.

Het schisma van Mgr. Lefebvre werd door abbé de Nantes voorzien, hij heeft ervoor gewaarschuwd en hij heeft het krachtig bestreden, wat hem door de integralisten zeer kwalijk genomen werd. Toen de dissidente bisschop tenslotte het schisma voltrok door zonder toelating van Rome vier bisschoppen te wijden, volgde de K.C.R. hem niet : abbé de Nantes had zijn volgelingen kunnen behoeden voor deze noodlottige afloop.

Maar hij heeft er zware offers voor betaald. Als een gehoorzame zoon van de Kerk heeft hij zich altijd neergelegd bij de onrechtvaardige sancties die hem werden opgelegd. In 1966 bedreigde zijn bisschop, Mgr. Le Couëdic, hem omwille van zijn kritiek op het Concilie met een kerkelijke straf ; abbé de Nantes deed toen een beroep op Rome om een oordeel ten gronde te vragen, maar vóór het Vaticaan zijn zaak kon onderzoeken legde de bisschop van Troyes hem de *suspensio a divinis* op : hij mocht in het bisdom de sacramenten niet meer bedienen. Met een grote pijn in het hart aanvaardde de stichter van de K.C.R. deze beslissing.

In 1968 werd hij naar Rome geroepen waar, op zijn eigen verzoek, zijn geschriften onderzocht waren door de Congregatie voor de Geloofsleer. Men eiste van hem dat hij zijn kritiek schriftelijk zou herroepen en zich volledig en onvoorwaardelijk zou onderwerpen aan de Paus, het Concilie, de bisschoppen van Frankrijk en zijn eigen bisschop ! Het terechte « *Non possum* » van abbé de Nantes op deze totalitaire eis leverde hem een « *disqualificatie* » op – een absurde, niet-kerkelijke sanctie die voor alle tegenstanders nog altijd aanleiding is om de stichter en zijn beweging in een verkeerd daglicht te stellen. Het gaat

Opvoering van het oratorium « De glorierijke mysteries van de Rozenkrans », door jongeren van de K.C.R. (augustus 2004).

inderdaad helemaal niet om een excommunicatie ! Rome was en is bang om te preciseren wat de vermeende verkeerde ideeën van abbé de Nantes zijn, omdat dan onvermijdelijk zou blijken dat hij de eeuwenoude katholieke leer verdedigt en het Concilie doelbewust onze godsdienst heeft veranderd !

De reactie van Rome staat gelijk met ernstig plichtsverzuim. Elke gelovige heeft het recht geoordeeld te worden volgens de bepalingen van het kerkelijk recht. Niet alleen is een « disqualificatie » een onwettelijke sanctie, maar bovendien is het niet meer dan vanzelfsprekend dat een rechter die een straf geeft klaar en duidelijk uitlegt wat het misdrijf is ! In het geval van abbé de Nantes is dit nochtans nooit gebeurd.

Anderzijds leidde de « disqualificatie » tot een soort van *status quo* : de hiërarchie verschool zich achter deze “sanctie” om abbé de Nantes volledig te negeren, terwijl de theoloog van de Katholieke Contra-reformatie ondertussen ongestoord in woord en geschrift zijn strijd voor de herleving van de Kerk kon verder zetten, samen met zijn congregaties – ondertussen meer dan 70 kloosterlingen, verspreid over Frankrijk en Canada – en zijn derde orde van leken, « *la Phalange de l’Immaculée* ». Deze laatste groeide in de loop van de jaren aan tot een indrukwekkend grote geestelijke familie : op 13 mei 1996 namen niet minder dan tweeduizend volgelingen van de C.R.C. deel aan een bedevaart naar Fatima !

ORATORIUM OP CD EN VIDEO

Het oratorium « *Les Mystères Glorieux du Saint-Rosaire* » van broeder Henry van het Kruis, in Franse barokstijl, werd uitgegeven op CD. Het betreft een *live*-opname van de opvoering op 26 augustus van dit jaar, met koor en orkest van de K.C.R. Duur : 78 minuten. Tekstboekje (in het Frans) ingesloten. Er zijn ook video’s van het oratorium verkrijgbaar (in het Frans ondertiteld).

Er bestaan ook CD’s en video’s van de oratoria over de Blijde (2002) en de Droeve (2003) Mysteryën. « *Het zingen van de lof van de Allerheiligste Maagd in haar vijftien mysteries laat ons binnentreden in het geheim van haar Hart. De H. Pius X wou dat zijn gelovigen “schoonheid voorgeschoteld kregen om goed te kunnen bidden”. Iedereen die in de oratoria van broeder Henry meezingt of ze beluistert, deelt in die genade* » (uit de inleiding).

Prijs per CD : € 9 (incl. portkosten). Prijs per video : € 15 (incl. portkosten). Te bestellen bij E. Govaerts, postbus 14, 2650 Edegem. Duidelijk vermelden om welk medium (CD of video) en om welke Mysteryes het gaat.

« HET RECHT IS HET SCHILD VAN DE RECHTVAARDIGE »

In 1996 verbrak Mgr. Daucourt, bisschop van Troyes, onverwacht het bestaande *status quo*. Hij bepaalde dat abbé de Nantes « moest ophouden met de gelovigen te provoceren » en dat hij « onmiddellijk de geestelijke leiding van de mannelijke en vrouwelijke groeperingen [sic] bekend onder de naam van Kleine Broeders en Kleine Zusters van het H. Hart van Jezus moest opgeven ». Motieven werden ook deze keer niet gegeven. Om eens te meer zijn afkeer van elke vorm van schismatiek gedrag duidelijk te maken gehoorzaamde abbé de Nantes zonder protest en ging in vrijwillige ballingschap naar Zwitserland.

Maar de bisschop van Troyes verbrak het woord dat hij abbé de Nantes gegeven had en wilde van de afwezigheid van de overste gebruik maken om de beide communiteiten te ontbinden. Dat zou het einde van de Katholieke Contrareformatie betekend hebben met een simpel bisschoppelijk decreet, tegen elke rechtsorde in. Abbé de Nantes keerde terug om zijn kloosterlingen te verdedigen en eiste dat recht zou geschieden : eerst moest er eindelijk een vonnis komen over de grond van de zaak !

Canon 1737 van de nieuwe, door Paus Joannes-Paulus II in 1983 afgekondigde *Codex van canoniek recht* bepaalt dat wie het slachtoffer is van een decreet « altijd een beroep mag doen op de hiërarchische Overste van hem die het decreet uitgevaardigd heeft » ; deze laatste « moet het beroep onmiddellijk doorgeven aan de bevoegde hogere Overste ».

En wat voor abbé de Nantes nog belangrijker was : « Het beroep tegen een decreet of een juridisch vonnis waardoor een straf wordt opgelegd heeft een opschortend effect » (canon 1353). Dit wordt herhaald in de heldere formulering van canon 1638 : « *APPELLATIO EXSECUTIONEM SENTENTIAE SUSPENDIT* », « Het beroep schort de uitvoering van het vonnis op ».

« Gewapend met het schild van het Recht » (broeder Bruno) diende de stichter van de Katholieke Contrareformatie een schriftelijk beroep in bij de Congregatie voor de Geloofsleer. Op 24 maart 1998 liet de Congregatie kort en bondig weten dat zij dit beroep onontvankelijk verklaarde – zonder enig commentaar ! Daarop richtte abbé de Nantes zich tot het hoogste juridisch gezag in de Kerk, het Tribunaal van de Apostolische Signatuur. Maar ook dit Tribunaal weigerde recht te verschaffen : « *Het beroep wordt verworpen vanaf het begin bij gebrek aan fundament* » (7 oktober 2000). Opnieuw een nietszeggende formule, zonder verdere uitleg.

En zo staan we weer even ver als in 1966. ***Nog nooit heeft Rome kunnen bewijzen dat abbé de Nantes ongelijk heeft.*** Men vlucht de confrontatie en scheept hem af... omdat men weet dat hij ten gronde gelijk heeft. Hij komt op voor het geloof van altijd, en de nieuwlichters in de Kerk weten maar al te goed dat zij een ánder geloof opgedrongen hebben. Een recente uitspraak van Mgr. Daucourt spreekt in dat verband boekdelen : « *Wij zijn niet van plan nog ooit terug te keren naar de godsdienst van vroeger.* »

bronnen : conferentie gegeven door broeder Bruno op 31 oktober 2004 en artikels C.R.C.

ONS TIJDSCHRIFT

« *Hij is verrezen !* » is de Nederlandstalige publicatie van de Beweging van abbé de Nantes en wordt samengesteld door een aantal Vlaamse vrijwilligers. Ons tijdschrift wil aan belangstellenden in Vlaanderen en Nederland de ideeën en het werk van de *Katholieke Contrareformatie* laten kennen, door middel van vertalingen, samenvattingen, uittreksels enz. uit het originele Franse maandblad « *Il est ressuscité !* ». Dit Nederlandstalig initiatief gaat terug tot oktober 1973, toen het eerste nummer verscheen van « *Ecclesia credens* » (zoals ons tijdschrift toen heette). Al die jaren vervulde Frans Geerts met grote deskundigheid de taak van verantwoordelijk uitgever. Hij heeft de fakkel nu doorgegeven aan een jongere generatie maar blijft actief als

gewaardeerd corrector.

Van « *Il est ressuscité !* » bestaat ook een Engelstalige uitgave, « *He is risen !* ». Op de website www.crc-resurrection.org vindt u alle inlichtingen over de activiteiten van de C.R.C., commentaar bij de religieuze en politieke actualiteit en informatie over de verschillende publicaties. Ook alle recente nummers van de drie tijdschriften kunnen online geraadpleegd worden.

In meer dan veertig jaar tijd is de C.R.C. uitgegroeid tot een indrukwekkende « *école de pensée* » die over de meest verscheiden onderwerpen gepubliceerd heeft. Ter illustratie geven we hierna de titels van de artikels die in de lopende jaargang van « *Hij is verrezen !* » verschenen zijn :

« *De "glimlachende Paus" is te-*

rug » (over de nakende zaligverklaring van Joannes-Paulus I). « *Moe-der Teresa vóór en na het Concilie* ». « *De wolven in de schaapskooi* » (over de teloorgang van het godsdienstonderricht). « *Mgr. Charles-Émile Freppel, een antiliberaal bisschop* ». « *De sociale leer van Mgr. Freppel* ». « *Van het Oude naar het Nieuwe Testament : Qumrân en de Essenen* ». « *De Passie, teken van tegenspraak* » (over de film *The Passion*). « *De puinhopen van de godsdienstvrijheid* » (over de conciliaire verklaring *Dignitatis Humanae*). « *Het land van de H. Maagd* » (over de heropstanding van Rusland onder Poetin, de teruggave van de icoon van de Maagd van Kazan en het drama in Beslan). « *De "Ost-politik" van Paus Pius XI, 1922-1939* ». Enz.

PAUS PIUS XI EN SPANJE

DE KEUZE VOOR DE REPUBLIEK

In ons vorig nummer publiceerden wij een uitvoerige bijdrage over « *De Ostpolitik van Paus Pius XI* » : een uiterst schadelijke politiek, die het bolsjevistisch regime van Lenin en Stalin de kans gaf zichzelf te consolideren. Een al even nefaste politiek voerde Pius XI ten opzichte van Spanje, dat mede door zijn fout in de gruwelen van de Burgeroorlog van 1936 zou terechtkomen...

HET Spanje van Karel V en Filips II was sinds 1812 een constitutionele monarchie, gebaseerd op een liberaal geïnspireerde grondwet. Toch was het « liberale » karakter van die grondwet zeer relatief, want Spanje bleef officieel een katholieke staat : « *De godsdienst van de Spaanse natie is en zal altijd de Rooms-katholieke en apostolische godsdienst zijn, die de enige ware religie is. De natie beschermt deze godsdienst door wijze en rechtvaardige wetten, en verbiedt de beoefening van elke andere religie* », zo stond er in de constitutie.

De nieuwe grondwet die in 1876 werd aangenomen bleef trouw aan dit beginsel. Zo luidde artikel 11 : « *Als publieke plechtigheden en manifestaties zullen alleen die van de staatsgodsdienst toegelaten zijn.* »

EEN KATHOLIEKE KONING

Alfons XIII werd in 1886 kort na de dood van zijn vader geboren en onmiddellijk tot koning uitgeroepen. Amper vier jaar oud, in 1890, was hij op een keer zo ziek dat de dokters voor zijn leven vreesden. Zijn moeder, die regentes van Spanje was tijdens de minderjarigheid van de vorst, legde een schapulier van het H. Hart op het hoofd van de jongen en beloofde dat zij hem zou toewijden aan het Hart van Jezus als hij zou genezen. Hij werd inderdaad onverwacht weer gezond,

en drie maanden later wijdde de koningin haar drie kinderen plechtig toe aan het H. Hart van Jezus. Alfons XIII groeide op tot een overtuigd katholiek en zou zijn hele leven een bijzondere devotie tot het H. Hart blijven koesteren.

Toen op het einde van de Eerste Wereldoorlog, waarin Spanje gespaard bleef, in katholieke kringen besloten werd om vlakbij Madrid, op de Engelenheuvel, een groot monument gewijd aan het Heilig Hart op te richten, gaf Alfons XIII onmiddellijk zijn volledige steun. Dat was niet naar de zin van de Madrileense vrijmetselarij, die probeerde druk uit te oefenen op de koning :

- « *U zult uw troon slechts kunnen behouden als u de Spaanse staat omvormt tot een lekenstaat* », verklaarde een lid van de sekte.

- « *Nooit !* », reageerde de koning. « *Ik ben katholiek, apostolisch en Rooms.* »

Op 30 mei 1919 werd het monument tijdens een indrukwekkende ceremonie ingezegend door de apostolische nuntius. Alfons XIII, toen drieëndertig jaar oud, sprak vóór een immense menigte en omringd door zijn ministers, de vertegenwoordigers van de Cortes en de hoge regeringsorganen een plechtige akte van toewijding van Spanje aan het H. Hart uit :

NATIONALE TOEWIJDING VAN SPANJE AAN HET H. HART VAN JEZUS

« *Eucharistisch Hart van Jezus, Hart van God die mens geworden is, Verlosser van de wereld, Koning der koningen en Heer van hen die hier op aarde regeren, Spanje, het land van Uw erfenis en Uw uitverkiezing, buigt zich vandaag respectvol neer vóór deze troon van Uw goedheid die wij in het midden van het schiereiland opgericht hebben. Alle rassen die dit land bewonen, alle streken die er deel van uitmaken, hebben in de loop van de eeuwen doorheen gemeenschappelijke gebeurtenissen en wederzijdse loyaliteit hun bijdrage geleverd tot dit grote Spaanse vaderland, dat sterk en duurzaam is in zijn liefde voor de Godsdienst en zijn toewijding aan de Monarchie.*

« *Trouw aan de katholieke traditie van de Spaanse monarchie en verheugd de geschiedenis van haar geloof en haar toewijding aan uw goddelijke Persoon te kunnen verder zetten, belijden wij dat Gij*

op aarde gekomen zijt om het Rijk Gods te vestigen in de vrede van de zielen die door Uw Bloed verlost zijn en in het geluk van de volkeren die door Uw heilige Wet geregeerd worden.

« *Gij laat de aardse gezagsdragers deelgenoot zijn aan Uw macht. Gij heiligt de rechtvaardige wetten die steunen op orde en vrede. Gij zijt de veilige weg die leidt naar het bezit van het eeuwig leven, het licht dat het menselijk verstand in staat stelt de waarheid te kennen en het beginsel van alle leven en alle sociale vooruitgang.*

« *Moge dus Uw heilig Rijk van rechtvaardigheid en liefde in ons midden tot stand komen ! Heers in de harten van de mensen, in de schoot van de huisgezinnen, in de geest van de geleerden, in de leerstoelen van de wetenschap en de letteren, in de wetten en instellingen van ons vaderland...*

« *Wij hebben deze heuvel voor U uit-*

gekozen als symbool van ons verlangen dat Gij over al onze ondernemingen zoudt waken. Zegen van hieruit de armen, de werkers, de proletariërs, opdat zij, in de vreedzame harmonie van de verschillende sociale klassen, de rechtvaardigheid en de naastenliefde zouden vinden die hun leven zachter kunnen maken en hun arbeid lichter. Zegen het leger en de zeemacht, de gewapende armen van het vaderland, opdat de trouw van hun discipline en de kracht van hun wapens altijd de waarborgen zouden zijn voor het behoud van de natie en de bescherming van het recht.

« *Zegen ons allen, wij allen die hier aanwezig zijn en in ons hart dezelfde heilige liefde voor de godsdienst en het vaderland koesteren, wij allen die ons leven aan U willen toewijden. Wij vragen U om te mogen sterven in de zekerheid van Uw Liefde en in de schoot van Uw aanbiddelijk Hart. Amen.* »

Met lede ogen zag de koning de machteloosheid en de corruptie van het parlementair regime aan. Daarom gaf hij in 1923 zijn stilzwijgende steun aan de staatsgreep van generaal Primo de Rivera, die een dictatuur instelde om een einde aan de chaos te maken.

Op 19 november 1923 werden Alfons XIII en generaal Primo de Rivera bij een bezoek aan Rome in audiëntie ontvangen door Paus Pius XI. De koning hield een prachtige gelegenheidstoespraak waarin hij zichzelf voorstelde als de erfgenaam van de Katholieke Koningen :

« Doorheen de Spaanse geschiedenis, Heilige Vader, vloeit overvloedig het sap van het geloof. Als het Kruis van Christus zich niet meer boven het grondgebied van onze natie zou verheffen, zou Spanje ophouden Spanje te zijn !

« Het geloof van mijn volk is niet verkild, en mijn eigen geloof dat sinds mijn jeugd in mijn hart brandt als vrucht van wat mijn moeder mij meegegeven heeft, is met geen milligram verminderd.

*« Wij vragen respectvol uw vaderlijke zegen over Spanje, mijn familie en het dappere leger dat in Afrika [nl. Marokko, n.v.d.r.] vecht voor de rechtvaardigheid en de beschaving. Wij doen u een plechtige belofte : als er ooit een dag komt dat het geloof – volgens het devies dat de H. Malachias uw pontificaat toedichtte : Fides intrepida, het onverschrokken geloof – van de katholieken grote offers vereist, dan zullen wij, Spanjaarden, daar niet op bezuinigen. Als u, in het spoor van Urbanus II, voor de verdediging van het vervolgde geloof zou beslissen tot een **Kruistocht tegen de vijanden van onze heilige godsdienst**, dan zullen Spanje en zijn koning zich present melden, trouw aan uw opdracht. Wij zullen nooit de erepost in de steek laten waartoe onze roemrijke traditie ons verplicht. Wij zijn bereid te strijden voor de triomf en de roem van het Kruis, dat niet alleen het teken van het geloof is, maar ook dat van de vrede, de rechtvaardigheid, de beschaving en de vooruitgang ! »*

In plaats van in te gaan op dit aanbod van een Kruistocht richtte Pius XI een vaderlijke fingerwijzing tot de vorst waarbij hij hem aanspoorde tot meer liberalisme :

« Tot het grote en edele Spaanse volk behoren ook ongelukkige zonen, die door Ons nog meer bemind worden, en die weigeren te naderen tot het Heilig Hart. Zeg hen dat wij hen niet uitsluiten, integendeel : onze gedachten en onze liefde gaan naar hen uit. »

Pius XI mocht Alfons XIII niet. Katholieke monarchieën vond hij niet meer van de tijd. **Zijn voorkeuring uit naar een Spaanse christen-democratische partij**, waarvan hij hoopte dat zij de toekomstige Republiek – door de linkse partijen nagestreefd en door de Paus in stilte gewenst – zou beheersen. En met die visie stond hij niet alleen :

« De [Spaanse] clerus was niet ongevoelig gebleven voor de liberale ideeën van de negentiende eeuw. De christen-democraten wonnen terrein, en paus Pius XI – die in die tijd de illusies van de Amerikaanse president Wilson deelde – moedigde hen aan. Hij hield niet van Alfons XIII, en sommige auteurs hebben zelfs gesteld dat de Spaanse Republiek een schepping van het Vaticaan was. In elk geval heeft Pius XI er zich niet tegen

*verzet, en de dorpspastoors hebben voor de Republiek doen stemmen. Zo maakte de geestelijkheid zichzelf wijs dat zij haar ergste vijanden mild kon stemmen. Onder het voorwendsel dat zij niet ongevoelig bleef voor de “ vooruitgang ” sloot zij haar ogen voor de realiteit... » (Robert Brasillach en Maurice Bardèche, *Histoire de la Guerre d'Espagne*, heruitg. Godefroy de Bouillon, 1996, p. 28).*

HET EINDE VAN DE MONARCHIE

De dictatuur van Primo de Rivera was aanvankelijk vrij gunstig ontvangen in het buitenland. Aan die welwillendheid kwam een bruusk einde in 1928, **toen de generaal besloot de vrijmetselarij aan te pakken.**

*« Omdat hij vaststelde dat hij in het geheim tegengewerkt werd door deze sekte, gaf hij in 1928 opdracht tot huiszoekingen in de zetels van het Grootoosten in Madrid en de Grote Symbolische Loge in Barcelona. Een logische maatregel, als die het begin was geweest van een overtuigd offensief. Maar het liep anders. Talloze maçonnieke documenten werden meegenomen en voor onderzoek overgemaakt aan ambtenaren die volledig toegewijd waren aan de dictatuur. Jammer genoeg was hun competentie in deze speciale materie niet groot : de vreemde geheimtaal van de Loges zette hen al vlug op dwaalsporen » (artikel verschenen in *Le Figaro* van 2 maart 1931 en aangehaald door L. de Poncins, *La Franc-Maçonnerie d'après ses documents secrets*, p. 169).*

Het onderzoek liep daardoor uiteindelijk met een sisser af, maar de loges bliezen alarm en deden een beroep op de solidariteit van hun « broeders » in het buitenland. In een oogwenk lag het regime van Primo de Rivera onder het spervuur van een groot deel van de internationale pers en werd er massaal gespeculeerd tegen de Spaanse peseta, die kort daarop met 33% devalueerde... Alle middelen waren nu goed om de generaal ten val te brengen en zowel in de administratie als in het leger werd er tegen hem verwoed geïntregerd.

Een moegestreden en zieke Primo de Rivera trad af in 1930 en overleed enkele maanden later. De vrijmetselarij wilde echter doorgaan op het verworven elan **en richtte haar pijlen nu op de door haar zo verafschuwde monarchie.** Had de koning de dictatuur immers niet met zijn gezag gesteund? Langzaam maar zeker werden de geesten voorbereid op de invoering van een Republiek. *« In juni 1931 waren er revolutionaire stakingen in Malaga, Granada en Córdoba. Bij de boerenbevolking van Andaloesië stak een geest van rebellie de kop op. Een campagne van meetings waarin opgeroepen werd tot de stichting van een socialistische republiek bracht de mensen in de grote steden in verwarring » (ibid., p. 171).* Het denkbeeld van een republiek werd ook goed ontvangen door iedereen die onder Primo de Rivera in zijn privé-belangen beknot was geweest, en door de liberale bourgeoisie die de monarchie een “ achterhaalde ” regeringsvorm vond...

In dat politiek klimaat werden de Spanjaarden op 12 april 1931 naar de stembus geroepen voor gemeenteraadsverkiezingen. De uitslag toonde aan dat het platteland overwegend koningsgezind gestemd had, maar dat de republikeinen in de meeste grote steden de meerderheid behaald hadden. In totaal waren 22.000 mo-

narchisten verkozen tegenover 5000 republikeinen. **Maar de tegenstanders van Alfons XIII grepen de resultaten in de grote steden aan om de monarchie ten val te brengen.** Grote republikeinse manifestaties in Madrid, Valencia en Saragossa wekten de indruk dat een regimewijziging niet meer tegen te houden was. Verschillende kranten eisten openlijk de troonsafstand van de koning.

Toch had de monarchie nog gered kunnen worden als de medestanders van de vorst meer vertrouwen en moed zouden gehad hebben. Maar aan het hof was het defaitisme zo groot dat Alfons XIII zich al te snel gewonnen gaf: hij oordeelde dat hij niet meer op voldoende steun van zijn landgenoten kon rekenen en trad af. Op 14 april riep de oppositie, verenigd in een revolutionair comité, de Republiek uit. 's Anderendaags vertrok de koning aan boort van de kruiser *Principe Alfonso* in ballingschap.

Koning Alfons XIII (rechts) pleegt overleg met generaal Primo de Rivera in zijn werkkamer in het koninklijk paleis. De staatsgreep van de generaal (1923) kon op de stilzwijgende steun van de vorst rekenen, omdat daardoor een einde werd gemaakt aan de anarchie waarin de parlementaire democratie Spanje dreigde te storten.

EEN « ONSCHULDIGE » REPUBLIEK ?

De politieke revolutie had zich op de meest vreedzame wijze voltrokken, zonder dat er een druppel bloed vergoten was. De Spanjaarden waren er trots op, en vonden dat zij aan de wereld een voorbeeld van hoge beschaving en politieke rijpheid gegeven hadden... De Republiek ving onder een bijzonder gunstig gesternte aan. « *De algemene teneur was er één van optimisme. De jonge republiek die de monarchie verving kreeg zelfs de koosnaam van "Nina bonita", het liefstallige meisje. De katholieken verwelkomden het nieuwe regime met een opvallende welwillendheid. Sommigen schenen zelfs nogal vlug de historische rol te vergeten die de Spaanse monarchie gespeeld had in de verdediging van het geloof* » (Daniel-Rops, *Un combat pour Dieu, 1870-1939*, p. 542).

Het leek allemaal zo eenvoudig en onschuldig: een wijziging van regeringsvorm, meer was er niet aan de hand... Dat de Republiek synoniem was met een fundamenteel andere levensbeschouwing dan die welke Spanje onder de koningen gekend had, wilden de meeste mensen niet zien. De feiten logen er nochtans niet om. « *De nieuwe regering was vooraf [!] in het geheim [!] samengesteld* » (Claude Martin, *Franco. Soldat et chef d'État*, Parijs, 1959, p. 83). President van de Republiek was de advocaat Niceto Alcalá Zamora, die bekend stond als een liberaal-katholiek. **De regering zelf was er één van bijna uitsluitend vrijmetselaars.** Het ministerie van Communicatie kwam in handen van Martínez-Barrio, grootmeester van de vrijmetselarij. De nieuwe eerste minister was Manuel Azaña, een verwoed antiklerikaal die er op uit was de invloed van de katholieke Kerk in Spanje

zoveel mogelijk terug te dringen. Verder waren ook Indalecio Prieto, Fernando de los Rios, Alvaro de Albornoz en Largo Caballero lid van de Loge.

De vrijmetselarij triomfeerde. « **De nieuwe Republiek is de perfecte afspiegeling van onze leer en onze principes.** Het is onmogelijk een politieke revolutie tot stand te brengen die volmaakter maçonniek is dan de Spaanse revolutie » (uit een geheim bulletin dat na 1936 in een logetempel werd teruggevonden).

« Alcalá Zamora, die het presidentschap van de Republiek uitoefende, dekte met zijn reputatie een regering die volledig uit vrijmetselaars bestond. Hij was een façade-katholiek, die op 15 april plechtig beloofde dat hij de vrijheid van de Kerk zou respecteren. Nauwelijks één maand later had hij deze belofte al gebroken, en gedurende zes jaar zou hij president blijven van een Republiek die fanatiek antiklerikaal en fundamenteel maçonniek was. Altijd opnieuw bevooroordeelde hij de linkse partijen, tot de bolsjevieken hem zouden wegsturen, omdat zij zijn goede diensten niet meer nodig hadden » (broeder Michel van de H. Drievuldigheid, *Toute la vérité sur Fatima*, vol. 2, 1986, p. 385).

Men zou verwacht hebben dat de Kerk met de nodige behoedzaamheid op de politieke ontwikkelingen zou reageren. Maar **het blinde geloof in de democratie**, waarvan Pius XI meer dan wie ook de vaandeldrager was, maakte dat de Spaanse clerus helemaal niet verontrust was, integendeel: « *De gesprekken tussen de nuntius en de nieuwe regering waren erg hartelijk. De nuntius had er de nadruk op gelegd dat hij geloofde dat de kerkelijke autoriteiten hun volledige steun zouden geven aan de regering die uit de volkswil [sic!]*

was voortgekomen» (Philippe Prévost, *L'Église et le ralliement*, 2001, pp. 214-215).

Op 9 mei 1931 publiceerden de Spaanse bisschoppen een gezamenlijke verklaring waarin zij de Republiek alle lof toezwaaiden en een loyale samenwerking beloofden.

HET WARE GELAAT VAN HET NIEUWE REGIME

Nauwelijks twee dagen na het verschijnen van de bisschoppelijke proclamatie sloeg de vlam in de pan en spoelde een golf van antikerkelijke haat over het land, zonder dat de ordediensten ingrepen.

« Kerken werden in brand gestoken terwijl de politie onverschillig toekeek. Het vernielingswerk gebeurde methodisch. Altaren werden in stukken geslagen, wijwater-vaten tot gruis herleid, houten beelden verbrand, het koor leeggeroofd. Kloosters werden verwoest, bibliotheken geplunderd. In alle steden werd de vernieling systematisch verordend. Op 11 mei gingen in Madrid een twaalfstal kloosters en scholen in de vlammen op, o.a. de Universiteit van kunsten en ambachten. Hetzelfde gebeurde in Alicante. In Malaga werden de kloosters van de jezuïeten en de augustijnen en het bisschoppelijk paleis op klaarlichte dag in brand gestoken, terwijl de ordediensten passief bleven. In Burgos werden de kloosters geplunderd. In Granada, Córdoba, Sevilla gingen kerken in de vlammen op. In Malaga werden de lijken van religieuzen opgegraven en onteerd, zonder dat de schuldigen zelfs maar verontrust werden » (Léon de Poncins, *Histoire secrète de la révolution espagnole*, pp. 35-36).

Kardinaal Segura, aartsbisschop van Toledo en pri-maat van Spanje, reageerde kordaat. Hij waarschuwde zijn gelovigen voor het gevaar van een republiek die geen maatregelen nam tegen dit soort van terreur, en deed zelfs een oproep tot herstel van de monarchie. Hij werd prompt gearresteerd, naar de grens gebracht en verbannen.

« Als aartsbisschop van Tarragona, de oude pri-maatszetel, was kardinaal Vidal y Barraquer vanaf dan het hoofd van de Spaanse bisschoppen, tot in 1936. Hij was iemand die openlijk uitkwam voor zijn republi-keïne gevoelens » (Prévost, pp. 214-215). Dat kwam Rome goed uit : **het Vaticaan wilde absoluut vasthouden aan zijn politiek van verstandhouding met de Repu-bliek**, en legde die houding aan de bisschoppen op. De ordewoorden waren onderwerping, geduld, vrede...

De linkse regering sloeg daarop een steeds brutalere toon aan. Op 13 oktober 1931 verklaarde eerste minister Azaña triomfantelijk in de Cortes : « **Vandaag heeft Spanje opgehouden katholiek te zijn.** » Een week later werd een « wet ter verdediging van de Republiek » aan-genomen, waardoor de regering de vrije hand kreeg om alle critici de mond te snoeren. De nieuwe grondwet, die afgekondigd werd op 29 december, legde de scheiding tussen Kerk en Staat op en luidde de antiklerikale ver-volging in. De goederen van de jezuïeten werden aange-slagen en zijzelf uit Spanje gezet. De andere orden en congregaties kregen verbod nog onderwijs in te richten.

Niettemin « bevestigden de Spaanse bisschoppen in het spoor van kardinaal Vidal y Barraquer – **die zelf gesteund werd door de nuntius** – in december 1931 ge-

zamenlijk hun afhankelijkheid aan de grondwet. Zij vroegen aan de gelovigen om loyaal te gehoorzamen aan het gezag » (Prévost, p. 215).

EEN PARTIJ NAAR HET HART VAN DE PAUS

Rond dezelfde tijd kreeg de wens van Pius XI vaste vorm : José Maria **Gil Robles**, hoogleraar aan de univer-siteit van Salamanca, stichtte in het voorjaar van 1932 officieel een christen-democratische partij, de *Acción Popular*. Deze partij « aanvaardde het republikeins re-gime maar wilde het omvormen en een einde maken aan de politiek van secularisering en socialistische hervor-mingen » (Claude Martin, op. cit., p. 92).

« Gil Robles was in zijn politieke carrière gesteund door een tweevoudige bescherming : die van de aristo-cratie, dankzij zijn echtgenote, en die van de Kerk, door zijn vriendschap met de directeur van de krant *El Debate*, Herrera Orio, die goede relaties had met de je-zuïeten. [...] De partij van Gil Robles werd onmiddellijk van fondsen voorzien door de grootgrondbezitters én door de kapitalisten. Deze laatsten hadden meegewerkt aan de val van generaal Primo de Rivera, maar nu be-gonnen ze in te zien dat de Republiek alleen maar het paradijs van de financiële speculatie kan worden als hij op een "wijze" manier bestuurd wordt » (R. Brasillach en M. Bardèche, *Histoire de la Guerre d'Espagne*, p. 41). In feite was de *Acción Popular* dus bij uitstek de partij van de liberaal-katholieke bourgeoisie, de « wel-denkenenden » die niet hielden van een revolutionair kli-maat en verlangden naar rust en orde... om zaken te kunnen doen.

De jonge christen-democratische partij kon rekenen op de volle steun van de katholieke Kerk die de arbeiders en de boeren aanmaande om hun stem aan Gil Ro-bles te geven. Op 3 juni 1933 publiceerde Pius XI de en-cycieliek *Dilectissima nobis*, waarin hij (eindelijk) protes-terde tegen de « onrechtvaardige situatie van de katho-lieke Kerk in Spanje ». De Paus betreurde de anti-katholieke wetten, maar onderstreepte tegelijkertijd met klem **dat Rome voorstander bleef van een loyale en duurzame samenwerking met de Republiek**. Deze half-slachtige reactie had niettemin tot resultaat dat de Spaanse katholieken zich herpaktten. Bij de parlements-verkiezingen van november 1933 behaalde het kartel van rechtse partijen – waarin de christen-democraten de voornaamste formatie vormden – een klinkende overwin-ning. In de Cortes bezette de C.E.D.A. (*Confederación Española de Derechas Autónomas*) 207 zetels, tegenover 99 voor de socialisten en 167 voor de radicalen of libe-ralen. Het Vaticaan was opgelucht : het ideaal van een "wijze" Spaanse republiek leek uiteindelijk realiteit te zullen worden !

« Maar **Gil Robles slaagde er niet in uit zijn over-winning voordeel te halen.** Hij liet zich manipuleren door de president van de Republiek, Alcalá Zamora ; die deed alsof hij onder de indruk was van de socialistische leider Largo Caballero, die met een burgeroorlog dreig-de indien er een rechtse regering zou tot stand komen » (Brasillach en Bardèche, p. 47). Gil Robles gaf toe, zo-dat de nieuwe regering er één van radicalen werd met aan het hoofd de vrijmetselaar Alejandro Lerroux ! Het enige wat de christen-democraat in ruil verkreeg waren

enkele maatregelen van bijkomstige aard, zoals subsidies aan afgelegen landelijke parochies en het op de lange baan schuiven van de linkse landbouwhervorming. Pas na een jaar van twijfel en getouwtrek durfde Gil Robles het aan om drie ministerportefeuilles in de regering-Lerroux te vragen, in ruil voor zijn volledige onderwerping. Maar voor de linkse partijen gold die vraag als een regelrechte provocatie!

DE SPAANSE OKTOBERREVOLUTIE

Ondertussen verzonk Spanje steeds dieper in de anarchie en de communistische terreur. Op 5 oktober 1934 gaf Largo Caballero, « de Spaanse Lenin », het sein tot de revolutionaire opstand. Overal in het land braken gelijktijdig onlusten uit. In Madrid bleken de rebellen te beschikken over machinegeweren en granaten; ze wierpen barricades op en vielen het paleis van de Cortes, de Nationale Bank en de politiecommissariaten aan. Na drie dagen strijd slaagde het geregelde leger er echter in om de revolutie neer te slaan. In Catalonië had de opstand een sterk separatistisch karakter, maar ook daar kon tijdig ingegrepen worden.

Gevaarlijker was de situatie in de provincie Asturië. Daar had het goed georganiseerde mijnwerkerssyndicaat al maanden tevoren leveringen van wapens en munitie ontvangen uit de Sovjetunie, dat de mijnwerkers beschouwde als de stoottroepen van de eerste proletarische revolutie buiten Rusland. De rebellen veroverden de controle over de hele provincie en probeerden een revolutionaire regering te vormen. Tien dagen lang werden vreselijke moordpartijen gehouden waarvan vooral geestelijken het slachtoffer waren. In Oviedo, de hoofdstad van Asturië, werden vermoorde priesters aan vleeshaken opgehangen met een bordje erbij: « varkensvlees te

De christen-democratische leider Gil Robles, de grote overwinnaar van de parlamentsverkiezingen van november 1933, bereidde door zijn besluiteloosheid ongewild de weg voor de communistische revolutie. In mei 1935 werd hij minister van Oorlog en benoemde in die functie generaal Franco (midden op de foto) tot hoofd van de generale staf van het leger.

koop»... Anderen werden met benzine overgoten en levend in brand gestoken. Kerken en kloosters over heel de provincie werden gedynamiteerd.

De regering in Madrid moest uiteindelijk een beroep doen op troepen uit Marokko en zelfs op het Vreemdelingenlegioen om de orde in Asturië te herstellen. Heel Spanje verwachtte toen dat Gil Robles van de noodtoestand gebruik zou maken om alle macht aan zich te trekken en de nodige maatregelen te nemen om de revolutie voorgoed de kop in te drukken. « *Het uitroepen van de staat van beleg gaf het leger alle bevoegdheden. Alle voorwaarden voor een conservatieve staatsgreep leken vervuld. Maar Gil Robles kon er niet toe besluiten te handelen* » (Elena de la Souchère, *La République échoue*, in: *Historia*, speciaal nummer, 1971, p. 42).

De regering van christen-democraten en radicalen, die bijgevolg in het zadel bleef, beging een zware fout bij de bestraffing van de rebellen: zij ontzag de ware leiders en beperkte zich tot represailles tegen de mijnwerkers. Largo Caballero werd door de militaire rechtbank vrijgesproken. Gonzales Peña en Teodomiro Menendez, de twee belangrijkste rebellenleiders, werden ter dood veroordeeld maar kregen vervolgens genade uit schrik voor rellen! *De generale repetitie van de revolutie was mislukt, maar de kaders bleven behouden om opnieuw te kunnen beginnen. Gil Robles deed niets met het gezag dat de dramatische situatie hem verleende. Hij moest de impopulariteit van de repressie dragen, maar was niet bij machte om de maatregelen te nemen die een herhaling van de rebellie onmogelijk hadden kunnen maken* » (Brasillach en Bardèche, p. 49).

Deze hele episode bewijst duidelijk **de machteloosheid van de christen-democratische partij, én haar grote verantwoordelijkheid in de overwinning van links in 1936**. Het valse « dogma » van de onaantastbaarheid van de Republiek had haar weerhouden om orde op zaken te stellen na de Spaanse Oktoberrevolutie. Het parlementair regime woog voor haar zwaarder door dan het belang van de natie. Bovendien was Gil Robles de hele tijd de gevangene van de vrijmetselaars in de regering. « *De balans van zijn deelname aan de regering was zeer mager: de katholieken durfden niet raken aan de antiklerikale wetgeving die kort tevoren was aangenomen, en evenmin aan artikel 26 van de grondwet dat de basis vormde voor deze wetgeving* » (Prévost, p. 218).

« FRENTE CRAPULAR »

In juli-augustus 1935 ging in Moskou het zevende Congres van de communistische Internationale door. « *De roemrijke vlag van de sovjets heeft gedurende vijftien dagen over Asturië gewapperd* », verkondigde men er triomfantelijk. Voor Stalin stond het vast dat Spanje het tweede land zou zijn waar de communistische revolutie zou zegevieren. De plannen voor een definitieve machtsovername en de te volgen electorale tactiek werden vastgelegd.

Op 15 januari 1936 mondde dit overleg uit in de oprichting van het *Frente Popular*, een eenheidsfront van alle linkse krachten in Spanje: socialisten, communisten en anarchisten. Deze laatsten, die zich tot dan toe in alle verkiezingen onthouden hadden, werden bereid gevon-

den om hun volle steun aan het linkse blok te geven. Ook de Catalaanse en Baskische separatisten hielden in meerderheid over naar links, van wie zij meer zelfstandigheid hoopten te verkrijgen.

Ondertussen keek de regering van christen-democraten en vrijmetselaars passief toe. « *De Spaanse Republiek, waarin de katholieken door hun politieke apathie geen rol meer speelden, voerde het land onvermijdelijk naar de communistische revolutie* » (broeder Michel, p. 387). Gil Robles was in mei 1935 eindelijk zelf tot het kabinet toegetreden als minister van Oorlog, maar hij had bij de ontgoochelde rechtse kiezers al zijn krediet verspeeld.

Bij de verkiezingen van 16 februari 1936 behaalde het *Frente Popular* de overwinning – in zetels, maar niet in stemmenaantal. « *Het stemmenaantal van rechts lag nog 500.000 stemmen hoger dan dat van het linkse volksfront. Maar een handige opdeling van de kiesomschrijvingen en de annulatie van de stemmen van enkele provincies bezorgden het Frente Popular een complete triomf: de absolute meerderheid in de Kamer, met 118 volksvertegenwoordigers méér dan rechts!* » (broeder Michel, p. 396).

De nieuwe linkse regering begon haar bewind met een provocatie: ze gaf de gevangenisdirecteurs opdracht om alle rebellen die na de mislukte Oktoberrevolutie opgesloten waren, onmiddellijk vrij te laten. De opstandige mijnwerkers van Asturië werden in triomf door de straten gedragen en namen, op wraak belust, hun plaats in de fabrieken terug in. « *De opstand in Asturië was nog maar een voorproefje van wat er gaat gebeuren, van wat Spanje te wachten staat* », schreef de krant *El socialista* dreigend.

In het leger en in de administratie werden zuiveringen doorgevoerd, maar ondertussen ondernam de regering niets tegen de toenemende brutaliteit van de linkse extremisten. In heel het land werd betoogd en gedemonstreerd onder de rode vlag met hamer en sikkel terwijl luidkeels « *Viva Russia!* » gescandeerd werd. De wetteloosheid nam hand over hand toe. In Madrid gingen groepen arbeiders in dure restaurants eten zonder de rekening te betalen; als de patroon moeilijk deed, werd hij met de dood bedreigd. Hun vrouwen vulden hun tassen met koopwaar in de winkels zonder te betalen; de kerel die met hen meeliep en met een revolver zwaaide, was een voldoende afschrikking om daarover niet moeilijk te doen.

Tegelijkertijd spoelde een nieuwe golf van antiklerikale terreur over het land. Tussen 16 februari en 13 mei werden 124 kerken verwoest en gingen 217 andere gedeeltelijk in de vlammen op. Profanatie was schering en inslag. Geestelijken werden aangevallen, bedreigd, als dieren opgejaagd en vermoord. Lijkkisten van religieuzen werden uit grafkelders gesleurd en de lichamen van de doden werden publiekelijk te kijk gezet. In Saragossa riep Largo Caballero uit: « *Wij zullen geen steen op de andere laten van dit Spanje dat wij eerst moeten vernietigen om het daarna volgens onze inzichten terug op te bouwen!* » En de communiste Margarita Nelken verklaarde in de Cortes: « *Wij willen een revolutie, maar het is niet de Russische revolutie*

die ons tot voorbeeld kan dienen: wij in Spanje hebben gigantische vlammen nodig die overal op de planeet kunnen gezien worden en vloedgolven van bloed die de zeeën rood kleuren! »

REVOLUTIE OF CONTRAREVOLUTIE

De linkse regering verloor in een snel tempo haar greep op de gebeurtenissen. Binnen het *Frente Popular* gingen de communisten steeds duidelijker domineren. Zij waren het best georganiseerd en ontvingen hun richtlijnen rechtstreeks uit Moskou. De communistische cellen in alle belangrijke Spaanse steden werden in staat van paraatheid gehouden en hadden duidelijke opdrachten voor de dag van de Revolutie: de gebouwen die bezet moesten worden, sabotage die uitgevoerd moest worden, lijsten van personen die onmiddellijk geliquideerd dienden te worden. « *In maart al had het Sovjetschip de Neva in Barcelona kisten met oorlogsmateriaal en chemische producten afgeleverd, en rond dezelfde tijd loste een ander Russisch vaartuig, de Jerek, in Algesiras een cargo met wapens en munitie* » (Brasillach en Bardèche, p. 58). Vanaf dan zouden de leveringen in hoog tempo toenemen. Tientallen in de revolutionaire tactiek gespecialiseerde instructeurs kwamen in Spanje aan, onder meer de beruchte Bela Kun, de « beul van Hongarije »...

Het was nog maar een kwestie van weken vóór de communistische machtsgreep zou plaatsvinden, en nog aarzelde de rechterzijde. Uiteindelijk was het de moord op de leider van de monarchistische partij José Calvo Sotelo, die plaatsvond op 13 juli 1936, die de beslissende stoot gaf tot de contrarevolutie. Iedereen, óók Gil Robles, óók de Spaanse Kerk, « *begreep nu dat Spanje een hel geworden was, waarin men voortaan moest vechten als men niet omgebracht wilde worden* » (C. Martin, p. 124). De militaire leiders zegden hun gehoorzaamheid op aan een regime dat het land regelrecht naar de afgrond van een bolsjevistische dictatuur voerde. « *Vermits de wettelijke instellingen er niet in slaagden het land te beschermen tegen de gevaren die het bedreigden, moest het leger het initiatief nemen voor de verdediging van de natie* » (*ibid.*, p. 111). Op 17 juli ging in Spaans Marokko de militaire contrarevolutie van start. Nationalisten en communisten stonden nu lijnrecht tegenover elkaar. De Burgeroorlog was begonnen...

In Rome was Pius XI diep onder de indruk gekomen van de slachtpartijen en de wreedheden sinds de machts-overname door het *Frente Popular*. Hij kon dan ook niet anders dan zijn zegen geven aan de Kruistocht van generaal Franco: « *Onze zegen richt zich op een bijzondere wijze tot allen die de moeilijke en gevaarlijke taak op zich genomen hebben om de rechten en de eer van God en van de godsdienst te verdedigen en te herstellen* » (toespraak tot Spaanse vluchtelingen op 14 september 1936).

De pauselijke politiek was ook in Spanje op een ramp uitgedraaid. De H. Vader had de verkeerde keuzes gemaakt en de verkeerde personen gesteund. Maar kritiek op zijn beleid tolereerde hij niet. Zoals hij ooit replieeerde op iemand die voorzichtig een opmerking maakte: « *Zwijg! Het is MIJN politiek en het is de juiste politiek!* »

naar broeder Michel van de H. Drieuldigheid

« Onder de twee armen van het Kruis bevonden zich twee engelen, die ieder een kristallen schenkan vast hadden ; daarin vingen zij het bloed van de martelaren op, waarmee zij de zielen besprenkelden die tot God naderden » (Derde Geheim van Fatima). Van links naar rechts : de gelukzalige martelaressen Teresia van het Kind Jezus, Maria Pilar van Sint-Franciscus Borgia en Maria-ter-Engelen van Sint-Jozef, slachtoffers van bolsjevistische moordenaars in de namiddag van 24 juli 1936.

SLACHTOFFERS VAN DE GODSDIENSTHAAT

De godsdiensthaat leidde tijdens de Spaanse Burgeroorlog tot een ontzettend groot aantal doden onder de geestelijkheid : 13 bisschoppen, 4317 seculiere priesters, 2489 mannelijke religieuzen, 283 zusters en 249 seminaristen werden genadeloos omgebracht. In totaal, met de gelovige leken en de slachtoffers van de periode 1931-1936 erbij, werd het bloed van 500.000 mensen vergoten... Een concreet voorbeeld van de antichristelijke terreur zegt misschien nog méér dan deze cijfers.

Zuster Maria Pilar van Sint-Franciscus Borgia trad binnen in de karmel van Guadalajara op 12 oktober 1890, zuster Teresia van het Kind Jezus op 2 mei 1925 en zuster Maria-ter-Engelen van Sint-Jozef op 14 juli 1929.

Op het hoogtepunt van de godsdienstvervolging, bij het uitbreken van de Spaanse Burgeroorlog, leed zuster Maria Pilar erg onder de beledigingen die God werden aangedaan. Ze troostte zich met de gedachte dat ze er weldra misschien zou in slagen om haar groot verlangen in vervulling te doen gaan : sterven in het getuigenis van haar geloof. Daarom had zij de gewoonte om haar medezusters tijdens de recreaties aan te sporen met volgende woorden :

« Als ze ons naar de plaats van het martelaarschap slepen, zullen we er zingend naar toe stappen, zoals onze medezusters, de martelaressen van Compiègne. We zullen

hun hooglied zingen, " Heilig Hart, Gij zult heersen ! " Het enige wat ik verlang is te sterven in mijn habijt en niet in handen van die vreselijke mannen te vallen. »

In dezelfde geest bood ze zich als zoenoffer aan tijdens de bombardementen, waarbij ze zelfs zover ging dat ze tegen haar overste zei : *« Ik heb aan Onze-Lieve-Heer gevraagd dat Hij mij neemt als Hij een offergave wil, en dat Hij uw eerbiedwaardige persoon zou sparen. »*

Zo sprak de moedige zuster Maria Pilar op 22 juli 1936. De gebeurtenissen in Spanje namen zo'n snelle vaart dat haar verlangen twee dagen later al in vervulling zou gaan, op de dag zelf waarop de Kerk het feest van de martelaressen van Compiègne viert !

In een poging de communautiteit te redden, hadden de hogere oversten van de Karmel opgelegd dat de zusters van Guadalajara burgerkledij zouden aantrekken. Zij moesten kleren dragen die men hen ter beschikking had gesteld en in groepjes hun klooster verlaten.

Samen met haar medezusters werd zuster Maria Pilar de eerste nacht ondergebracht in de kelders van hotel *Iberia*. 's Anderendaags verlieten ze dit hotel om zich bij andere religieuzen te voegen in een pension. Daar bleek echter geen plaats genoeg te zijn, en daarom stelde zuster Teresia voor om samen met zuster Maria Pilar en zuster

Maria-ter-Engelen naar een bevriende familie te verhuizen.

Ze verlieten dus hun schuilplaats en wandelden zo rustig mogelijk, om geen argwaan te wekken, naar het huis van deze familie. Onderweg passeerden ze een auto waarin zich een groep communistische militanten, mannen en vrouwen, bevond. Eén van de vrouwen had onmiddellijk door dat het om vermomde religieuzen ging, en krijste luidkeels : « *Daar, nonnen ! Schiet ze neer !* »

Ogenblikkelijk openden de militanten het vuur. De karmelietessen vluchtten zigzaggend weg, de Francisco-Cuestastraat in. Ze bereikten het portaal van huis nummer 5, waar de bevriende familie woonde, maar op hun bellen kwam geen enkele reactie. Ze vroegen om hulp op de andere verdiepingen van het huis, maar ook daar liet niemand zich zien. Tenslotte verscheen een man die hen dwong weer buiten op het voetpad te gaan staan, om geen moeilijkheden te bezorgen aan zijn gezin dat in het huis verbleef.

Zo liet de Heer toe dat het beslissende uur van hun offer aanbrak. Want toen ze weer op straat stonden, kregen de militanten die hen achtervolgden hen in het oog en schoten hun geweren op hen leeg. Twee zusters vielen op het voetpad neer, helemaal onder het bloed. Toen de moordenaars zagen dat zuster Maria Pilar nog tekenen van leven vertoonde en zachtjes mompelde : « *Mijn God... Mijn God... Leve Christus Koning !* », schoten ze opnieuw en haalden hun messen tevoorschijn om haar in hun bloeddorstige razernij af te maken.

Een hele hoop mensen kwam af op de geweerschoten en het geroep, en toen verscheen er ook een politieagent. Hij trachtte de orde te herstellen, en maakte de moordenaars verwijten. Het bloedende slachtoffer liet hij overbrengen naar een nabijgelegen apotheek. Daar bevond zich een dokter, die verklaarde dat er geen hulp meer mogelijk was en dat men de dodelijk gewonde zuster moest overbrengen naar het dispensarium van het Rode Kruis.

De agenten probeerden een voertuig tegen te houden om haar weg te brengen, maar de chauffeur trok een mes en riep : « *Breng haar hier, dan maak ik haar zelf af !* » Een poos later pas kwam er een auto voorbij die bereid was haar mee te nemen onder geleide van de agenten.

Het dispensarium bevond zich in die tijd op het Marlascapelein, maar dat was het verzamelpunt van alle rode milities ! Van zodra de militanten begrepen over wie het ging, lokten ze een volksoproer uit. « *Ruim haar uit de weg, het is een non !* », riep de bloeddorstige massa. De agenten hadden alle moeite van de wereld om de karmelietes te beschermen en veilig het gebouw binnen te krijgen.

De arme zuster had nochtans ieders medelijden moeten opwekken : haar armen en benen waren ontwricht, haar lichaam was met kogels doorzeefd en één van haar lendenen lag helemaal open ten gevolge van de messteken. Ze uitte pijnlijke klachten : « *Water, water, ik stik !... Maar wat heb ik gedaan om zo behandeld te worden ?... Mijn God,*

vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen... »

In het dispensarium ontfermde een andere zuster zich over haar en moedigde haar aan om schietgebeden te zeggen, waarbij ze de stervende haar kruisbeeld gaf om er kussen op te drukken. Deze geestelijke steun schonk de stervende troost, en ze bleef maar herhalen : « *Mijn God ! Mijn God ! Vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen...* » Met die woorden op haar lippen gaf ze de geest.

Hoe was het ondertussen met de andere zusters gesteld ? Zuster Teresia was ongedeerd ontkomen aan de kogelregen in de Francisco-Cuestastraat. Ze had geprobeerd zich te verbergen in een nabijgelegen huis en daarna in een hotel, maar mannen hadden haar tegengehouden. Op dat kritieke moment was een andere kerel verschenen die haar met geweld bij haar arm had meegetrokken tot voorbij de Sint-Antoniusbrug, naar de eenzame muren van het kerkhof. Daar had hij haar willen misbruiken, maar met de hulp van God had haar maagdelijke zwakheid het gehaald van het geweld van die bruit.

Toen waren ook de andere militanten verschenen. Ze probeerden de karmelietes « *Viva Azaña ! Viva el Comunismo !* » te laten roepen, en beloofden haar zelfs op bedrieglijke wijze de vrijheid als ze zich tot dat verraad zou verlagen... Maar in plaats daarvan legde de heldhaftige zuster een moedige geloofsbelijdenis af door uit volle borst te roepen : « *Viva Cristo Rey !* »

Daarop gaven de mannen haar het bevel verderop te lopen met de bedoeling haar te fusilleren. Zuster Teresia stapte vooruit met haar armen in kruisvorm uitgestrekt, om wat ze zojuist geroepen had ook met haar hele lichaam uit te drukken. Een geweersalvo kroonde deze nieuwe maagd en martelares van de Karmel met de hemelse glorie.

Haar moordenaars sloegen op de vlucht en namen als trofee haar kleine valies mee, waarin zij haar schat aantroffen : haar gebedenboeken. In hun razende ontgoocheling staken ze de boeken in brand tot er alleen maar as overbleef.

Wat tenslotte zuster Maria-ter-Engelen betreft, haar ziel was de eerste die naar de Hemel opsteeg. De Francisco-Cuestastraat was de plaats van haar martelaarschap, want zij was al bij de eerste geweerschoten dood neergevallen : een kogel had haar hart doorboord.

De lichamen van de drie zusters werden in een gemeenschappelijk graf gelegd samen met de andere slachtoffers van de communistische haat. Op 15 maart 1941 werden ze terug opgegraven ; ze waren gemakkelijk te herkennen aan hun schapulier van de Berg Karmel, de gordels van hun habijt, hun boete-instrumenten en hun professiekruis.

Op 29 maart 1987 werden de drie karmelietessen plechtig verheerlijkt door de Kerk, als eersten van de talloze Spaanse martelaren uit de jaren 1936-1939.

naar J. M. Feraud García, promotor van de heiligverklaring,
« *Trez azucenas ensangrentadas de Guadalajara* »